

prof. dr hab. inż. arch. **Zbigniew Karol ZUZIAK**

Zakład Urbanistyki i Architektury, Wydział Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury
Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza.

Adres służbowy: al. Powstańców Warszawy 12; 35-959 Rzeszów; e-mail: z.zuziak@prz.edu.pl

e-mail prywatny:

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pani mgr inż. arch. **Eweliny Moniki SIESTRZEWITOWSKIEJ**

pt. „*Problem industrializacji miast w kontekście założeń urbanistyki współczesnej*”

Jednostka prowadząca przewód: Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej

Promotor: prof. dr hab. inż. arch. **Sławomir GZELL**

Podstawy

- Pismo Dziekana Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej Pani prof. dr hab. inż. arch. Krystyny Solarek z dnia 3 marca 2022 r. skierowane do recenzenta zgodnie z uchwałą Rady Naukowej Dyscypliny Architektura i Urbanistyka Politechniki Warszawska – oraz stosowna umowa.
- Przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późniejszymi zmianami) – ze szczególnym uwzględnieniem Art. 187 i 190.
- Egzemplarz przedmiotowej rozprawy.

I. PODSTAWOWE DANE O KANDYDATCE

- a) Pani mgr inż. arch. Ewelina Siestrzewitowska ukończyła studia stacjonarne na kierunku architektura i urbanistyka uzyskując (5 listopada 2009 r.) – na podstawie pracy dyplomowej magisterskiej – **dyplom i tytuł magistra inżyniera architekta**. Pracę tę obroniła 30 X 2009 r. na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki.
- b) Nie jest mi wiadomo jakoby Doktorantka ubiegała się wcześniej o nadanie stopnia doktora; przyjmuję zatem, że Doktorantka ubiega się o nadanie tego stopnia po raz pierwszy.
- c) **Przebieg pracy naukowo-zawodowej:**
  - studia doktoranckie na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej (od 2017);
  - promotor rozprawy: prof. dr hab. inż. arch. Sławomir Gzell;
  - Doktorantka uzyskała uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w specjalności architektonicznej.
  - Pani mgr inż. arch. Ewelina Siestrzewitowska jest współzałożycielką firmy projektowej EMA STUDIO – od 2015r.
  - Doświadczenie zawodowe Doktorantka zdobywała wcześniej pracując w biurach architektonicznych: Bulanda, Mucha Architekci (2010-2015); Kipp Projekt (03. 2010- 06. 2010); Archi-5 (2009-2010); nsMoonStudio (2008-2009); Atelier Loegler (2006-2007).

II. INFORMACJE O OCENIANEJ ROZPRAWIE DOKTORSKIEJ

a) Tytuł, treść i przedmiot rozprawy oraz ocena rangi tematu i walorów jego ujęcia

Na wstępie podkreślić należy trzy niewątpliwe atuty recenzowanej rozprawy: 1) świetny wybór tematu, (jego aktualność i ranga), 2) dobre sformułowanego problemu badawczego oraz 3) interesującą – a przede wszystkim – wartościową, w kategoriach poznawczych, koncepcję badań. Dodajmy, że ich wyniki zostały opisane i podsumowane w sposób nadający całej dysertacji spore walory aplikacyjne.

Już sam jej tytuł podpowiada, że podjęty przez Autorkę **problem industrializacji miast**, pojmowany jako konkretne aspekty urbanistyczne tego procesu społeczno-gospodarczego i technologicznego, będzie przedmiotem badań oraz rozważań prowadzonych z perspektywy nazwanej założeniami urbanistyki współczesnej. Kryje się w nich próba skojarzenia dwóch rodzajów zasad. Odpowiadają one:

- strategiom i politykom miejskim, które są wyrazem najnowszych interpretacji doktryny *sustainable development* w ramach dobrych praktyk dot. polityki architektonicznej i zarządzania rozwojem miast¹;
- doktrynie tzw.: *Nowego Planowania*².

Tym samym, Doktorantka wpisuje się w koncepcję doktrynalną sformułowaną przed laty przez Jej promotora: prof. Sławomira Gzella. Oznacza to również, że swymi założeniami metodologicznymi Pani mgr inż. arch. Ewelina Siestrzewitowska nawiązuje do idei Profesora, która w literaturze urbanistycznej, funkcjonuje powszechnie jako *Miasto Harmonijnego Rozwoju* (MHR). W myśl tej idei, zarówno w strategicznych, jak i strukturalnych, interpretacjach miasta – także przemysłowego – ważną rolę odgrywają procesy decyzyjne, które harmonijnie kojarzą, co najmniej trzy grupy kryteriów budowania dobrej formy urbanistycznej. Kryteria te odpowiadają takim konceptom współczesnej teorii urbanistycznej jak: 1) „**przyjazne środowisko**”, 2) „**piękne miasto**”, oraz 3) **racjonalne – a także: etyczne – zarządzanie konfliktami urbanistycznymi**³. Ujmując rzecz najkrócej: recenzowaną rozprawę można uznać, jako kolejną – i interesującą – próbę sprawdzenia teoretycznych założeń modelu

¹ Mowa tu o miastach, które – jak, przykładowo: Kopenhaga, Wiedeń, Amsterdam – czy wybrane przez Autorkę: Bruksela i Stuttgart – cieszą się uznaniem jako źródła dobrych praktyk w zakresie planowania urbanistycznego i projektów strategicznych wpływających znacząco na architekturę miasta.

² Zasady Nowego Planowania prof. Sławomir Gzell – promotor recenzowanej rozprawy – zdefiniował w swoich „*Wykładach o Współczesnej Urbanistyce*” (2015). Opisując swoje metody badawcze Doktorantka powołuje się na te zasady (str.: 22 i 23 Rozprawy).

³ Mowa tu o łagodzeniu / mitygowaniu rzeczywistych lub potencjalnych konfliktów wywołanych zmianami w zagospodarowaniu przestrzennym, a często również przez niezręczne – lub wręcz błędne – procedury planistyczne i administracyjne (por. także: Z.K. Zuziak, 2008, *O tożsamości urbanistyki*).

MHR na przykładach praktyk prowadzonych przez miasta wytyczające nowe trendy w sztuce urbanistycznej. Mowa tu o miastach, które – mając spore osiągnięcia w zakresie polityk ukierunkowanych na rozwój zrównoważony i poprawę jakości życia mieszkańców – zdecydowały się wdrażać projekty strategiczne odpowiadające miejskim **strategiom reindustrializacji**.

Zwrot: *strategie reindustrializacji* prowadzi do pierwszej uwagi polemicznej, a raczej do pytania, które wiąże się z tytułem rozprawy a także z szerszym kontekstem strukturalnym postawionego przez Autorkę problemu. Otóż tytuł dysertacji: „**Problem industrializacji miast w kontekście założeń urbanistyki współczesnej**”, sugerować może szerokie – a być może nawet: nazbyt szerokie – potraktowanie tematu; zważywszy, że proces industrializacji/uprzemysławiania miast ma już długą historię. Kryją się za nią różne formy, w jakich gospodarki miejskie – i regionalne – doświadczają skutków przebiegu gospodarczego cyklu: **industrializacja – deindustrializacja – reindustrializacja**. Dodajmy od razu, że od ponad półwiecza, procesom tym, towarzyszą głębokie zmiany strukturalne. Rozgrywają się one w dwóch skalach zurbanizowanej przestrzeni. W skali globalnej dotyczą relokacji przemysłu o charakterze kontynentalnym i międzykontynentalnym. W przypadku gospodarki amerykańskiej, były to translokacje przemysłu z regionów tzw. „*pasa rdzy*” ku nowym regionom przemysłowym utożsamianym z tzw. „*pasem słonecznym*” i w stronę kultur Pacyfiku, czyli w stronę Zachodniego Wybrzeża – oraz w kierunku obiecujących – jeszcze do niedawna – gospodarek azjatyckich. W przypadku rozwiniętych miast przemysłowych Zachodniej Europy podobne relokacje w skali transkontynentalnej nastąpiły z pewnym opóźnieniem, ale ich charakter był / jest podobny.

W skali lokalnej/sub-regionalnej/metropolitalnej tłem gospodarczym dla podjętego w doktoracie problemu są relokacje zakładów przemysłowych: z miasta [głównie z terenów śródmiejskich] ku peryferiom: suburbiom i exurbiom.

Doktorantka, zapewne świadoma pułapki, jaką niesie rozległość – i złożoność wymienionych procesów – dodaje w tytule frazę: „**w kontekście założeń urbanistyki współczesnej**”. Tym samym, podpowiada czytelnikowi, że Jej zamiarem jest rozwiązanie problemu, którego granice czasowe określa umownym terminem: *urbanistyka współczesna*. Interpretację zakresu znaczeniowego tego pojęcia wyjaśnia w swych założeniach metodologicznych, o czym już była mowa powyżej. Pozostaje jednak pytanie:

Czy na tym tle nie byłoby słuszniejsze posłużenie się w tytule frazą: „problem reindustrializacji”? Za takim rozwiązaniem mogłyby przemawiać tezy wyrażone w pkt. 1.2. D rozprawy.

Omawiając stan badań Doktorantka wskazuje szereg pozycji literaturowych uzasadniających potrzebę reindustrializacji: „*potrzebę zachowania, a w niektórych miastach europejskich – ponownego wprowadzenia niektórych gałęzi przemysłu do miast*” (str. 29). Należy mocno podkreślić, że w kontekście aktualnych wstrząsów, jakie przeżywa gospodarka światowa (np.: konsekwencje przerwania tzw.: łańcuchów dostaw, kryzysu energetycznego itp.) – oraz urbanistycznych i regionalnych implikacji owych zmian, które przecież tak mocno dotykają różnych wymiarów życia społecznego, podjęty przez Doktorantkę temat świadczy o bardzo dobrym wyczuciu nośności podjętego w dysertacji problemu.

Sposób ujęcia tematu świadczy też o czymś więcej: o dojrzałej – i nie dość często spotykanej, na poziomie rozpraw doktorskich, świadomości, że opisywane w rozprawie podejścia dotyczące industrialnych komponentów struktur i strategii nowej miejskości mają silny związek z koniecznością wzmocnienia dotychczasowych narzędzi planistycznych, a także zastosowaniu nowych rozwiązań w zakresie urbanistycznego instrumentarium. Mowa tu – przede wszystkim – o tych narzędziach, które wiąże współczesną urbanistykę operacyjną z nowymi zadaniami szeroko rozumianej kompozycji urbanistycznej.

b) Układ rozprawy oraz opis i ocena jej komponentów a także logiki wyводу

Rozprawa liczy 252 strony wydruku komputerowego z czego 222 strony to tekst zasadniczy, cztery strony zajmują streszczenia w języku polskim i angielskim, trzy strony to spis treści, dziesięć stron – bibliografia (licząca 121 pozycji – z czego 92 to pozycje literatury), a resztę objętości zajmuje spis ilustracji (55 pozycji).

Tekst zasadniczy podzielono na trzy części. Część I poświęcona jest wprowadzeniu do tematu i składa się z dwóch podrozdziałów. Pierwszy z nich – liczący osiem stron – Autorka traktuje jako wstęp a drugi poświęca omówieniu stanu badań. Konstrukcja *Wstępu* jest klasyczna; zawiera krótkie zarysowanie tematu, jego uzasadnienie, główną tezę rozprawy, jej cel, zakres, pytania badawcze i omówienie przyjętych metod.

Omówieniu stanu badań poświęcony jest odrębny podrozdział *Wprowadzenia*. Podzielono go na cztery sekcje, które odpowiadają czterem grupom tematycznym literatury przedmiotu. Z kolei w podrozdziale trzecim, zatytułowanym *Historia Zagadnienia*, Autorka omawia przestrzenne aspekty industrializacji na tle pięciu słynnych koncepcji teoretycznych miast, do których – z reguły – odwołują się podręczniki traktujące o modelach stanowiących podstawy urbanistyki modernizmu (model T. Garniera, E. Howarda i trzy – klasyczne już modelowe interpretacje przestrzennej struktury miast amerykańskich charakterystyczne dla chicagowskiego okresu rozwoju socjologii miasta – modele: koncentryczny [E. Burgess’a],

sektorowy / klinowy [H. Hoyta] oraz policentryczny / wielozalążkowy / wielordzeniowy [C. Harrisa i E. Ulmana]). Niestety, w sekcji tej Autorka pomija prace traktujące o zmianach w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miast, jakie dokonały się w związku z procesami deindustrializacji oraz relokacji przemysłu na przełomie lat 70. i 80. ubiegłego stulecia. Przez to podrozdział pt. *Historia Zagadnienia* sprawia wrażenie niedokończonego. Prezentowane w nim modele wydają się nieco oderwane od logiki strukturalnej interpretacji cyklicznych zmian, jakie na przestrzeni stulecia dokonały się w modelowej strukturze XX-wiecznego miasta. Brak ten sprawia, że z pola widzenia umykają nam badania nad strukturą przestrzenną miasta, jakie na początku lat 1990. poświęcano związkom pomiędzy procesami charakterystycznymi dla tzw. cywilizacji postindustrialnej, przyszłością miasta przemysłowego i strategiami odnowy (*urban renewal*) i rewitalizacji miast (*urban revitalization*) oraz regeneracji struktur poprzemysłowych. Oczekuję, że podczas obrony swej dysertacji Doktorantka odniesie się do tej uwagi.

Część II – najobszerniejsza (liczy 136 str.) zawiera opis własnych badań Doktorantki. Ścisłej, są to dobrze poukładane relacje i analizy dotyczące wybranych studiów przypadków: dwóch zagranicznych (projekty: *Canal Plan* w Brukseli i *Productive Stadt* w Stuttgarcie) i dwóch zbiorów / serii projektów polskich (*Młode Miasto* w Gdańsku i Huta Młociny w Warszawie). Podrozdziały poświęcone studiom tych czterech przypadków poprzedza bardzo ważny podrozdział zatytułowany: „*Międzynarodowa działalność miast i organizacji związana z tematem lokalizacji produkcji wewnątrz tkanki miejskiej*”. Ten nieco przydługi tytuł odnosi się do tekstu, w którym Doktorantka omawia instytucjonalne aspekty działań urbanistycznych określane przez nią mianem: lokalizowania produkcji wewnątrz tkanki miejskiej. Czytamy tutaj o takich organizacjach jak: *Fab Lab*, *StadtLABOR* Graz, inicjatywach takich jak np.: *Open.Lab Reininghaus* (Graz), wydarzeniach typu Międzynarodowe Biennale Architektury w Rotterdamie 2016 oraz licznych projektach badawczych i strategiach miejskich odpowiadających tym inicjatywom. Szkoda, że Doktorantka nie zilustrowała tej sekcji rozprawy odpowiednim materiałem ilustracyjnym. Z kolei moje komentarze krytyczne na temat sposobu zredagowania i prezentowania studiów i analiz poświęconym czterem podstawowym dla pracy przypadkom przedstawiłem w pkt. II h recenzji.

Na część III, którą Autorka zatytułowała *Podsumowanie*, składają się trzy podrozdziały. Podrozdział III. 1 traktowany przez Doktorantkę jako podsumowanie badań to zestawienia tabelaryczne nazwane kartami przykładów. Dotyczą 9 obszarów odpowiadających studiom przypadków omawianych w części II – Badania i w istocie . Mają więc charakter raczej

analityczny niż syntetyzujący. Moim zdaniem, dla czytelności całego wywodu byłoby lepiej gdyby tabele te (niestety nie ponumerowane i zredagowane w sposób bynajmniej nie ułatwiający interpretację takiej formuły opisu) znalazły się w części II – jako uzupełnienie przeprowadzonych tam studiów i analiz. Natomiast w ich miejsce powinny się zestawienia tabelaryczne mające charakter analizy porównawczej.

W podrozdziale III. 2. *Wnioski z badań: metody humanizacji i aktywnego włączenia w tkankę miast przestrzeni urbanistycznych związanych z produkcją* – zgodnie z jego tytułem – znajdujemy „... wnioski z analiz – rozwiązania, które pojawiły się w badanych przypadkach, które mogą znacząco przyczynić się do aktywnego włączenia w tkankę miast przestrzeni związanych z produkcją. Przedstawione rozwiązania odpowiadają również na pytania badawcze wskazując możliwości rozwiązania stref granicznych pomiędzy przestrzeniami produkcyjnymi a tkanką miejską oraz sąsiadującymi z przestrzeniami przemysłowymi strefami zabudowy mieszkaniowej” (str. 217 rozprawy). Dalej czytamy bardzo dobrze – pod względem merytorycznym – wypunktowane cechy strategii projektowych charakteryzujących wybrane przykłady. Niestety, tej pozytywnej oceny nie można wystawić edytorskiej stronie tego podsumowania. Jako przykład językowych niezręczności niech posłuży hasło na str. 218: „*Uwypuklanie produkcji (?) nadanie mu (?) znaczenia architektonicznego / urbanistycznego*”. [znaki zapytania w nawiasach wstawione przez recenzenta].

W podrozdziale III. 3. *Obrona tezy* – Doktorantka przedstawia samoocenę argumentacji dowodzącej słuszności przyjętej na wstępie hipotezy. Zgadzam się z główną konkluzją, że hipoteza ta została przekonująco udowodniona. W tym miejscu warto też zwrócić uwagę na jeden z autorskich komentarzy podsumowujących wyniki przeprowadzonych badań pod kątem ich ładunku inspiracji oraz potencjalnych walorów aplikacyjnych. Otóż na str. 230 (wydruku, a w wersji elektronicznej to str. 231) Doktorantka pisze: „*Przedstawiony problem oraz potrzeba jego rozwiązania nie są jeszcze obecne w Polsce w tak zauważalnej skali jak w analizowanych miastach. Niniejsza praca ma na celu przedstawienie możliwości rozwiązań urbanistycznych, analizowanych i obecnie sprawdzanych w praktyce w miastach wysoko rozwiniętych, zanim opisywane we wstępie pracy problemy pojawią się również w rozwijających się miastach w Polsce. W zamierzeniu autorki, niniejsza praca mogłaby tym samym przyczynić się w pewnym stopniu do zidentyfikowania niektórych możliwych zagrożeń rozwoju największych polskich miast i, być może, dostarczyć inspiracji do ich zapobieżenia*”. Moim zdaniem to bardzo trafna uwaga.

c) Ocena zastosowanego piśmiennictwa

Praca jest bardzo dobrze podbudowana odpowiednią literaturą naukową. Odnosi się to zarówno do części teoretycznej rozprawy jak i pozycji z literatury przedmiotu, jakimi Autorka wspierała się w swoich badaniach – zwłaszcza w studiach przypadków. Jest to literatura bardzo aktualna – rzecz by można – najnowsza.

d) Cel pracy i ocena jego sformułowania

Jak czytamy w streszczeniu, za cel rozprawy Doktorantka postawiła sobie: *„zbadanie możliwości i metod lokalizowania nieuciążliwych gałęzi przemysłu wewnątrz tkanki miejskiej zgodnie ze współczesnymi urbanistycznymi zasadami kształtowania miast, zachowując wysoką jakość środowiska miejskiego i przestrzeni publicznych”*. Za sformułowaniem tym kryją się – co najmniej dwa – zadania:

- zbadanie możliwości lokalizowania nieuciążliwych gałęzi przemysłu wewnątrz tkanki miejskiej⁴,
- sprawdzenie owych możliwości pod kątem zgodności ze współczesnymi zasadami urbanistyki⁵ (nazwijmy ten wątek „doktrynalnym”, jako że w takim sformułowaniu zadania kryje się deklaracja wprowadzenia do analitycznej części studiów przypadków narzędzi analitycznych umożliwiających ocenę badanych projektów wg. kryteriów, wynikających z zasad urbanistyki). Z lektury części II-giej (Badania) i cz. III (Podsumowanie) wynika, że w swoich analizach Doktorantka skupia się na analizach kompozycyjnych.

Podkreślić należy logiczną spójność pomiędzy takim zarysowaniem celu rozprawy a sformułowaniem jej głównej tezy oraz pytań badawczych służących konkretyzacji problemu badawczego. Teza rozprawy brzmi:

„Możliwe jest funkcjonowanie nieuciążliwych gałęzi przemysłu wewnątrz tkanki miejskiej, po uzgodnieniu ich lokalizacji w procesie planowania przestrzennego, przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego i przestrzeni publicznych”. W zasadzie, hipoteza ta jest rodzajem syntetyzującej – i pozytywnej – odpowiedzi na trzy pytania badawcze, które stanowią logiczną konstrukcję całej rozprawy. Autorka stawia je następująco:

- *„Czy jest możliwe współistnienie terenów przemysłowych w tkance miasta bez jednoczesnego uszczerbku dla jego estetyki, kompozycji przestrzennej, jego funkcjonowania i standardu życia w nim?”*

---

⁴ W pełnym tekście rozprawy – na str. 21 – ta część sformułowania celu brzmi: *„...zidentyfikowanie współczesnych możliwości lokalizacji produkcji wewnątrz tkanki miejskiej...”*

⁵ W pełnym tekście ten warunek lokalizacyjny – i badawczy – zapisano: *„...zgodnie ze współczesnymi urbanistycznymi zasadami kształtowania przestrzeni miast przy wykorzystaniu współczesnych możliwości zmniejszania uciążliwości ośrodków produkcyjnych”*.

- *Jakie są obecne metody humanizowania przestrzeni okołoprodukcyjnych na świecie?*
- *Czy jest możliwe poprawne funkcjonowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie zakładów produkcyjnych i jak powinna wyglądać ich strefa graniczna? ”.*

W posumowaniu, w pkt. III.3. pt.: Obrona tezy, Doktorantka wyraźnie podkreśla, że **Jej teza została udowodniona**. Zgadzam się z tym stwierdzeniem.

e) **Zastosowane metody** (także ich ocena)

Jak pisze sama Autorka, w pracy zastosowano metody:

- analizy krytycznej źródeł;
- analizy przypadków (dot. czterech wybranych przedsięwzięć projektowych oraz odpowiadających tematowi strategii miejskie).

Zastosowane metody dotyczące obu wymienionych typów analiz są prawidłowe i dobrze dostosowane do specyfiki podjętego tematu oraz przyjętych przez Autorkę założeń.

f) **Ocena części rozprawy doktorskiej dotycząca omówienia wyników badań**

Ocena ta jest pozytywna, a jej uzasadnienie – wraz z kilkoma uwagami krytycznymi przedstawiłem w pkt. II b, II d i II h.

g) **Informacje na temat praktycznego zastosowania uzyskanych wyników badań**

Praca odznacza się wysokimi walorami aplikacyjnymi. Uzasadnienie tej oceny zawarto w pkt. II. b.

h) **Informacje o ewentualnych nieprawidłowościach, które pojawiły się w ocenianej rozprawie doktorskiej (słabości / mankamenty rozprawy)**

Najslabszą stroną pracy jest jej poziom edytorski. Dotyczy to zarówno sposobu zilustrowania rozwiązań koncepcyjnych / projektowych będących przedmiotem badań jak i redakcji językowej tekstu. Przeważającą część materiału ilustracyjnego stanowi grafika skopiowana z Internetu i materiały udostępnione przez poszczególne firmy autorskie czy biura planistyczne. Opracowania własne Doktorantki – głównie, opracowane na podkładach *maps.google.pl*, schematy mające ilustrować zagadnienia będące przedmiotem autorskich analiz – wykonane są nie dość czytelnie. W partiach poświęconych zagranicznym przykładom wybranym jako studia przypadków czytelnik ma niedosyt rycin / map, które pomagałyby mu wyrobić sobie pogląd na charakter badanych powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy projektowaną tkanką miejską a jej strukturalnym kontekstem. Dotyczy to zwłaszcza zagadnień planistycznych i projektowych dotyczących projektu strategicznego Canal Plan w Brukseli oraz historycznego kontekstu tego przedsięwzięcia. Przykładowo, bez tego rodzaju wsparcia kartograficznego, podane na stronach 56 – 68 informacje trudno odnieść do konkretnych typów przestrzeni fizycznej i geograficznej. Nieco lepiej przedstawia się graficzna prezentacja

elementów kompozycji urbanistycznej w odniesieniu do wybranych obszarów Canal Plan (obszary: Biesterbroeck i Vergote – ryciny II.19, II 20, II 21 i II 22.). Tu legendy do przedstawionych map są już dość czytelne, ale szkoda, że w ślad za tymi ilustracjami nie pojawiły się wizualizacje pomagające lepiej docenić walory koncepcyjne omawianych projektów pod kątem przyjętych zasad integracji przestrzeni przemysłowych z tkanką miejską. Podobne zastrzeżenia można zgłosić do zilustrowania tematyki projektowej „Productive Stadt” w Stuttgarcie. Treściom prezentowanym na stronach 88-103 brak stosownych odniesień do przestrzeni geograficznej Stuttgartu. W tym przypadku moje zastrzeżenia dotyczą również pewnej nieporadności językowej, jaką wyczuwa się w opisie wybranych projektów i rozwiązań. Dotyczy to zwłaszcza partii tekstu w których Doktorantka wykorzystuje odpowiednie strony internetowe.

i) Ocena, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego
Recenzowana rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Definiując podjęty problem badawczy Doktorantka zwraca szczególną uwagę na logiczne związki dające się wydobyć pomiędzy charakterystycznymi cechami zmian, jakie dokonują się – lub mają się dokonać – w rezultacie wdrażania konkretnych koncepcji projektowych – w strukturach miejskich podlegających procesowi reindustrializacji (zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów działań) a politykami miejskimi i strategiami zorientowanymi na pobudzanie tego rodzaju procesów. Więcej na ten temat napisałem w pkt. II a i II d recenzji.

j) Ocena, czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w dyscyplinie architektura i urbanistyka

Tekst recenzowanej rozprawy doktorskiej świadczy, że Kandydatka do stopnia doktora nauk inżyniersko-technicznych, w dyscyplinie architektura i urbanistyka, opanowała ogólną wiedzę teoretyczną na poziomie oczekiwanym od kandydatek / kandydatów do tego stopnia. (por.: uwagi i oceny przedstawione w pkt. II c recenzji).

III. PODSUMOWANIE I WNIOSEK KOŃCOWY

Praca doktorska Pani mgr inż. arch. Eweliny Siostrzewitowskiej pt. „*Problem industrializacji miast w kontekście założeń urbanistyki współczesnej*” poszerza i systematyzuje wiedzę przydatną dla architekta-urbanisty w stosunkowo nowym obszarze tematycznym, jakim jest reindustrializacja miast i związane z nią zagadnienia urbanistyki i planowania urbanistyczne. Zagadnienia te ujęto z perspektywy badawczej, która ściśle wiąże się z dyscypliną naukową architektura i urbanistyka, a jednocześnie w sposób nowatorski ukazano związki podjętej tematyki z ewolucją planowania urbanistycznego. Bardzo dobrze ustawiona koncepcja projektu

badawczego, jakim jest recenzowana rozprawa dotyczy pola badawczego, które nabierać będzie coraz większego znaczenia zarówno dla urbanistyki klasycznej – kojarzącej regulacje planistyczne z warsztatem projektowania urbanistycznego – jak i tych gałęzi urbanistyki, które odpowiadają planowaniu strategicznemu i tzw. urbanistyce w działaniu (urbanistyka operacyjna). Pomimo zgłoszonych w recenzji uwag krytycznych, uznaję, że pod względem koncepcyjnym i warsztatowym, Doktorantka wykazała się umiejętnościami prowadzenia pracy naukowej zgodnie z kryteriami oceny rozpraw doktorskich. Wykazała się też poziomem wiedzy z zakresu dyscypliny naukowej architektura i urbanistyka w stopniu odpowiednim do rozwiązywanego przez Nią problemu naukowego. W szczególności:

- Pole badań zostało określone prawidłowo w stosunku do założeń koncepcji badawczej.
- Doktorantka wykazała się umiejętnością logicznego kojarzenia wiedzy teoretycznej z potencjalnymi walorami aplikacyjnymi przeprowadzonych badań, a poziom Jej ogólnej wiedzy teoretycznej, w zakresie wybranej problematyki jest bardziej niż satysfakcjonujący.
- Rozwiązania uzyskane w rezultacie przeprowadzonych przez Autorkę badań i analiz mają spore walory aplikacyjne.

Szczególną wartością recenzowanej pracy jest **umiejętne i przekonujące wyartykułowanie roli kompozycji urbanistycznej w planistycznych i projektowych strategiach urbanistycznych dotyczących najnowszych przedsięwzięć ukierunkowanych na przyciągnięcie nowych, nieuciążliwych zakładów przemysłowych w obszary wewnętrzne miasta** (jak pisze Doktorantka: „*wewnątrz tkanki miejskiej*”). W moim przekonaniu, wskazane wyżej wartości sprawiają, że – pomimo potknięć natury redakcyjnej – w odniesieniu do recenzowanej rozprawy można byłoby nawet wnioskować o jej wyróżnienie, jednak pod warunkiem, że podczas obrony swej pracy Doktorantka odpowie satysfakcjonująco na postawione w tej recenzji pytania, a poziom prezentacji materiału graficznego i sposób zreferowania wyników Jej badań, rozwieje wątpliwości, o których była mowa w pkt. II h recenzji.

WNIOSEK KOŃCOWY

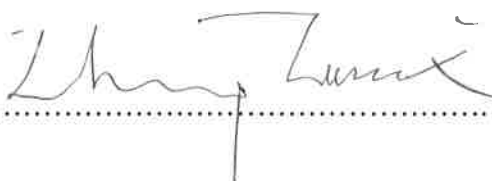
Sentencja: Rozprawa doktorska Pani mgr inż. arch. Eweliny Siostrzewitowskiej pt.: „*Problem industrializacji miast w kontekście założeń urbanistyki współczesnej*”, opracowana pod kierunkiem Pana prof. dr hab. inż. arch. Sławomira Gzella, **spełnia ustawowe kryteria ocen stosowane w przewodach o nadanie stopnia doktora nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka.** Jest oryginalną i samodzielną pracą naukową

odpowiadającą w pełni wymaganiom o których mowa w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późniejszymi zmianami).

Uzasadnienie

- Przedmiotem wymienionej dysertacji jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego z zakresu architektury i urbanistyki. Podjęty przez Doktorantkę problem industrializacji / reindustrializacji miast – badany na dobrze wybranych przykładach miast europejskich i przeanalizowany pod kątem założeń urbanistyki współczesnej – został sformułowany stosownie do praktyk badawczych naszej dyscypliny.
- Zastosowane w rozprawie metody badawcze, które oceniono w pkt. II e recenzji, są prawidłowe i dobrze dostosowane do specyfiki podjętego tematu oraz przyjętych przez Autorkę założeń.
- W swojej rozprawie Pani mgr inż. arch. Ewelina Siostrzewitowska zaprezentowała ogólną wiedzę teoretyczną w zakresie odpowiednim do dyscypliny naukowej architektura i urbanistyka. W szczególności, wykazała się sporą wiedzą dotyczącą podjętego tematu. Dzięki temu uzyskała mocną podbudowę naukową swojej rozprawy.
- Wykazała się też odpowiednimi kompetencjami warsztatowymi: umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w zakresie wymienionej dyscypliny – zwłaszcza w specjalności odpowiadającej teoretycznym i praktycznym zagadnieniom planowania urbanistycznego. Pomimo zgłoszonych zastrzeżeń natury redakcyjnej / edytorskiej stwierdzam, że poziom warsztatu naukowego Pani mgr inż. arch. Eweliny Siostrzewitowskiej spełnia wymagania stosowane wobec rozpraw doktorskich w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych, w dyscyplinie architektura i urbanistyka – zwłaszcza z zakresu urbanistyki i planowania przestrzennego.

Stawiam zatem wniosek o dopuszczenie Pani mgr inż. arch. Eweliny Siostrzewitowskiej do publicznej obrony Jej rozprawy.

(Zbigniew K. Zuziak)

w Krakowie i w Rzeszowie, sierpień, 2022